

Městský úřad Česká Lípa
stavební úřad
pracoviště památkové péče
náměstí T. G. Masaryka č. p. 1
470 36 Česká Lípa

Váš dopis čj. | ze dne MUCL/87059/2015 z 10. 11. 2015
Naše čj. NPÚ-353/k 83874/2015
Vyřizuje | tel. Kolka, Šubrtová/l. 422
Spisový znak 820.1
V Liberci dne 1. prosince 2015

Doksy, Valdštejnská ulice, areál zámku č. p. 183 – zámek č. p. 183, okres Česká Lípa, Liberecký kraj Stavební úpravy objektu – prohlídkový okruh

Vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Liberci podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění. Toto vyjádření je podkladem pro vydání závazného stanoviska Městského úřadu Česká Lípa, avšak nenahrazuje ho.

Na základě zahájení správního řízení ze dne 4. 11. 2015, které jsme obdrželi dne 10. 11. 2015, ve věci stavebních úprav zámku č. p. 183 v Doksech sdělujeme:

Zámek postavený na pozemku p. č. 425 v k. ú. Doksy u Máchova jezera je součástí nemovitě kulturní památky areál zámku č. p. 183 zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem **27862/5–2880**.

K posouzení byla předložena dokumentace pro provádění stavby „Stavební úpravy zámku Doksy č. p. 183 – prohlídkový okruh“, „Stavební úpravy zámku Doksy č. p. 183 – knihovna“ a „Stavební úpravy zámku Doksy č. p. 183 – muzeum Čtyřlístku“, zpracovaná |

Vlastníkem areálu je Město Doksy, nám. Republiky č. p. 193, 472 01 Doksy.

Předložená dokumentace řeší následující stavební úpravy:

- prohlídkový okruh se týká schodiště v 1. N. P., celé dispozice v 2. N. P., východní části dispozice 3. N. P. jižního křídla zámku a přilehlé části 3. N. P. východního křídla
- úpravy dispozice: odstranění mladších příček a vestaveb v jižním křídle v 1. N. P. (2.08) a sociálního zázemí ve 3. N. P. (3.21), přepažení chodeb ve 2. N. P. novou příčkou (2.05, 2.15)
- nové příčky z lehčeného keramického zdiva a rámové konstrukce se sádkokartonem
- omítky - očištění od nesoudržných nátěrů a omítkových vrstev, spojovací můstek – malta na bázi trasového cementu, jádrová omítka a štuková omítka vápenná, zachování a obnova fabionů a štukové výzdoby (doplnění tam, kde chybí); restaurování omítek v místnostech, kde byla sondami doložena výmalba
- nátěry omítek vápenné a silikátové dle přiložených vzorníků (barevnost použita ze sond na schodišti a ve 2. N. P.)

- u bývalých koupelen keramické obklady stěn
- podlahy – zbroušení schodišťových stupňů (po odstranění PVC); nová keramická dlažba (formát 200x200 mm bílý a kladený na koso, s černými čtverečky) – u sociálního zázemí; nová pískovcová dlažba 380x380x40 mm (kladení na koso) u schodiště a chodeb + místnost 2.16 vedle schodiště; restaurování parketových podlah + doplnění lišty po obvodu místností, u místností ve 3. N. P. replika stávajících poškozených parket; přebroušení stávajících prkenných podlah; zachování a obnovení keramické dlažby a obkladu místnosti 2.08 a 3.35
- ve 3. N. P. jižního křídla u místností 3.20- 3.22 a 3.28 obnova dřevěného obložení stěn, deštění špalet a vnitřních okenic
- obnova vstupních otvorů: u pískovcových portálů obnova (očištění, konsolidace); u trámkových zábrudí obnova profilovaných obložek, u chybějících výroba kopií; obnova výplní včetně dubových prahů dle pasportizace – odstranění nátěrů, repasování, doplnění chybějících prvků, nový nátěr lazurní v odstínu střední dub, repasování a případné doplnění kování (u novodobých prvků výměna za kopie historických typ dle dochovaných vzorků); u vstupů č. 107, 135, 204, 209, 230 je navrhována výměna za kopie; u nových vstupů umístění replik výplní dle historických vzorů; u vstupu č. 202 je navrhovaná výměna dveří za nové s požární odolností (vzhledově replika)
- obnova historického zábradlí a nové zábradlí hlavního schodiště (kotvení do zdiva, kovový rám + dubové madlo)
- nová elektroinstalace (drážky v omítce, vedení v podlahách), vodovod, kanalizace a vzduchotechnika (odvod do komína, nasávací mřížky u dveří) a osvětlení (historizující závěsné lustry ze skleněných a kovových komponent, ostatní soudobá svítidla nástěnná skleněná - kovová základna, stínítko z foukaného skla)
- umístění nových požárních hydrantů (zasekáno do příček).

Zámek se nachází na východním okraji historické zástavby města Doks. Jedná se o tříkřídlý zděný objekt s prostorným nádvořím, na který na severní straně navazuje hospodářský dvůr. Jižní třípodlažní křídlo má valbovou střechu. Starší renesanční dispozice je orientována dle osově umístěného průjezdu, na který v zadním severním traktu navazuje monumentální klasicistní oválné schodiště. Pravidelná dvoutraktová dispozice 1. N. P. je zaklenuta valenými křížovými klenbami. Ve 2. N. P. jsou v předním jižním traktu obytné pokoje řazené na způsob zámecké enfilády. V zadním severním traktu se nachází schodiště, velký sál, tři menší pokoje a průchozí chodby do bočních křídel. Členění 3. N. P. je téměř totožné. Místnosti v obou těchto podlažích jsou plochostropé s omítaným podhledem s profilovanými fabiony (architektonické členění fabionů je rozdílné s ohledem na účel místností). Při severovýchodním nároží jižního křídla se nachází čtyřpodlažní hranolová věž zakončená bání a lucernou. Navazující východní dvoupodlažní východní křídlo má po stranách vystupující rizality a shodnou střechu. Mezi rizality je v úrovni 2. N. P. ve východním průčelí umístěna terasa. Dispozice s klenutým přízemím a plochostropým patrem je zde výsledkem složitějšího stavebního vývoje.

Jádro objektu je renesančního původu – z 2. poloviny 16. století (západní křídlo) a 1. čtvrtiny 17. století (východní a jižní křídlo). Původní renesanční dispozice, včetně klenutých prostor, je zachována zejména v přízemí, v menším rozsahu u patra (lépe u jižního a západního křídla). Současná podoba jednotlivých křídel je dána barokní valdštejnskou přestavbou (konec 17. a 1. čtvrtina 18. století). Budovy byly dále upravovány i v průběhu dalších století, nejvýrazněji kolem roku 1912/13. V interiéru jednotlivých křídel jsou zachovány stavební konstrukce (zejména klenby a trámové stropy s fabionovými podhledy) ze všech etap stavebního vývoje a dále řada cenných detailů a prvků především z mladších etap – parketové podlahy, dlažby, výplně vstupních otvorů, dřevěné obklady stěn, nebo kachlová kamna. Podrobnější popis a vyhodnocení viz Bláha, V. – Mandžiev, P. – Muková, J.: Zámek Doksy, Valdštejnská 183, Doksy. Stavebně historický průzkum, nepublikovaný strojepis, 2014.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci konstatuje, že stavební úpravy – prohlídkový okruh v objektu zámku č. p. 183 v Doksech jsou z hlediska státní památkové péče **akceptovatelné při dodržení následujících podmínek:**

Obecně:

- 1) Před zahájením a v průběhu stavby budou konány pravidelné kontrolní prohlídky za účasti zástupce investora, projektanta, zhotovitele a zástupců státní památkové péče. Zahájení prací bude oznámeno zástupci NPÚ, ÚOP v Liberci v předstihu nejméně 14 dní. Na prohlídkách budou konzultovány a odsouhlaseny veškeré detaily.
- 2) V celém průběhu stavebních prací (zejména při provádění průrazů do historických příček, zásahů do stropních konstrukcí, po otlučení nesoudržných a poškozených omítek, rozebrání podlahových konstrukcí, demontáži obložek vstupů) bude investorem umožněno pracovníkům NPÚ, ÚOP v Liberci provedení stavebně historické dokumentace stavbou zasažených konstrukcí ve formě operativního průzkumu a dokumentace dle platné metodiky NPÚ (V. Razím a kol., Operativní průzkum a dokumentace historických staveb, Praha 2005). V případě nutnosti provedení analýz u externího zpracovatele mimo NPÚ (např. dendrochronologická analýza dřevěných prvků, laboratorní průzkum omítek či barevnosti, pořízení fotogrametrie) budou investorem hrazeny náklady na jejich pořízení.
- 3) Veškeré dozdívky historického zdiva (tj. vyjma nových příček) budou provedeny z plných pálených cihel.
- 4) Veškeré práce na obnově kamenických prvků (vstupní portály) bude provádět osoba, která je držitelem platného povolení Ministerstva kultury České republiky k restaurování v daném oboru – nepolychromovaná nefigurální uměleckořemeslná díla z kamene (třídnic specializací 3b). Před započítím vlastních restaurátorských prací bude proveden podrobný restaurátorský průzkum, jehož cílem bude zdokumentovat jednotlivá poškození, případně barevné pojednání kamenných portálů, výsledky průzkumu budou součástí závěrečné restaurátorské zprávy. Povrch portálů bude očištěn od mechanických depozit a případných nesoudržných tmelů, nalezené starší nátěry budou fixovány. Lokální doplňky budou provedeny umělým kamenem, případné nutné větší zásahy budou provedeny plombami z pískovce - veškeré doplňky budou konzultovány s odborným pracovníkem Národního památkového ústavu, ÚOP v Liberci a zástupcem státní památkové péče v rámci kontrolního dne. Povrch kamene bude pouze lokálně patinován, nebude použita celková sjednocovací retuš. Vlastník po ukončení restaurátorských prací předá do Archivu restaurátorských zpráv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Liberci jedno paré restaurátorské zprávy v rozsahu stanoveném § 10 odst. 4 písmeno a-h) vyhlášky 66/88 Sb. včetně fotodokumentace.
- 5) Před zahájením prací bude doplněn restaurátorský průzkum omítek v místnostech, kde zatím průzkum neproběhl a v místech, kde jsou dle PD určeny bourací práce. Nálezy z průzkumu budou zohledněny v rozsahu zásahů do stěn (průrazy, trasování instalací), rozsahu odstraňovaných partií omítek a výsledné barevnosti jednotlivých místností – návrh se bude řídit výsledky průzkumu. Restaurátorský průzkum bude provádět osoba vlastníci příslušné povolení Ministerstva kultury České republiky k restaurování v daném oboru – nástěnná malba (třídnic specializací restaurátorských prací 1).
- 6) Rozsah otlučení nesoudržných vrstev omítek a způsob očištění stěn budou schváleny zástupci státní památkové péče před vlastním zahájením těchto prací a dle potřeby rovněž v průběhu prací. V případě zjištění zachování starších vrstev omítek v zasaženém prostoru bude nejprve provedena dokumentace omítek dle bodu 2 a 5 a následně bude rozhodnuto o dalším postupu. Hodnotné partie omítek (dle vyhodnocení průzkumu) je bezpodmínečně nutno zachovat a restaurovat. Práce bude provádět osoba vlastníci příslušné povolení Ministerstva kultury České republiky k restaurování v daném oboru – nástěnná malba (třídnic specializací restaurátorských prací 1). Vlastník po ukončení restaurátorských prací předá do Archivu

restaurátorských zpráv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Liberci jedno paré restaurátorské zprávy v rozsahu stanoveném § 10 odst. 4 písmeno a-h) vyhlášky 66/88 Sb. včetně fotodokumentace.

- 7) Veškeré maltové směsi použité při dozdivání a obnově omítek budou předloženy k odsouhlasení zástupcům státní památkové péče ve formě technických listů. Finální řešení omítek – zpracování nových povrchů, napojení starších a nových vrstev bude ověřeno formou provedení vzorků, práce je možno provést až po jejich schválení zástupci státní památkové péče.
- 8) Barevnost jednotlivých místností bude vycházet z restaurátorského průzkumu omítek a bude schválena zástupci státní památkové péče na základě provedení vzorků na příslušných stěnách (min. rozsah vzorku 20 x 20 cm).
- 9) Při rozebírání podlahových konstrukcí budou vyjmuty a deponovány veškeré historické dlažby a parkety.
- 10) Nové dlažby budou schváleny zástupci státní památkové péče na základě předložení vzorků dlaždic.
- 11) Prkenné podlahy budou provedeny z prken šířky 20 – 35 cm.
- 12) Nátěry prkenných a parketových podlah a dřevěných stupňů schodišť budou na bázi voskových olejů. Přesný typ nátěrové hmoty a jeho barevnost budou předloženy ke schválení zástupcům státní památkové péče.
- 13) K obnově vstupních výplní bude konkretizován restaurátorský záměr. Přesný postup bude u každé výplně průběžně konzultován se zástupci státní památkové péče. Výsledná povrchová úprava (krycí x lazurní nátěr, barevnost) budou určeny na základě průzkumu dveří při snímání stávajících povrchových úprav a po provedení vzorků budou schváleny zástupci státní památkové péče. Totéž se týká kování a doplňků dveří, obložek a prahů.
- 14) Před realizací budou předloženy ke schválení zástupcům státní památkové péče následující doplňky interiéru – typy svítidel, zásuvek, vypínačů ve formě katalogových nebo technických listů či výkresů.
- 15) Kachlová kamna v místnosti 2.10 budou zachována na svém místě, nebude do nich nijak zasahováno a v průběhu stavebních prací budou vhodným způsobem chráněny před možným poškozením.
- 16) K obnově dřevěného obložení stěn a vnitřních okenic bude předložen restaurátorský záměr, který bude provádět osoba, která je držitelem platného povolení Ministerstva kultury České republiky k restaurování v daném oboru.
- 17) Dlažba a obklady stěn v místnostech 2.08 a 3.21 budou zachovány v maximálním rozsahu a během stavebních prací budou vhodným způsobem chráněny před možným poškozením.
- 18) Požární způsobilost dveří č. 204 bude řešena formou úpravy stávajících výplně, nikoliv formou celkové výměny.

Odůvodnění:

Zámek, jehož nedílnou součástí je i park s ohradní zdí a dalšími drobnými stavbami, patří mezi nejhodnotnější a prozatím zcela nedocenená panská sídla v severních Čechách. Zájemem památkové péče je postupná rehabilitace celého areálu, který je v současné době ve špatném stavu (poškození vykazuje vlastní budova zámku, dlouhodobě byl v minulosti zanedbaný park a rovněž ohradní zeď). Předmětem památkové ochrany je celková urbanistická situace areálu, hmotové, materiálové a dispoziční řešení budovy zámku, veškeré dochované historické konstrukce a uměleckořemeslné prvky.

Předložená dokumentace byla průběžně konzultována se zástupci státní památkové péče a celkově ji hodnotíme jako kvalitně a citlivě zpracovanou. Navržené nové využití zámku je z památkového hlediska ideální vzhledem k záměru zpřístupnění poměrně velké části areálu veřejnosti a umístění institucí kulturní povahy. Výše uvedené podmínky a vyhodnocení vycházejí z odborných metodických doporučení a publikací (Girsa, V. – Holeček, J. – Jerie, P. – Michoinová, D.: Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky, Národní

památkový ústav, ústřední pracoviště. Odborné a metodické publikace, svazek 27, Praha 2004; Macek, Petr: Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, Státní ústav památkové péče, Praha 2002 a V. Razím a kol., Operativní průzkum a dokumentace historických staveb, Praha 2005) a jsou dlouhodobě uplatňovány na území Libereckého kraje v obdobných případech na všech stavbách shodného druhu a významu. Vzhledem k rozsahu záměru se jedná především o upřesnění vlastních stavebních zásahů, nezbytné doplnění průzkumových prací tak, aby realizací nedošlo k neodborným a nepodloženým zásahům do autenticky dochovaných konstrukcí a prvků.

Ad1) Upřesnění detailů na stavbě v rámci kontrolních dnů je nezbytné vzhledem k nemožnosti určení přesného rozsahu nutných zásahů před zpřístupněním dotčených konstrukcí. To platí obzvláště v daném případě, kdy bude rozsah stavebních prací značný.

Ad2) Vzhledem k rozsahu stavebních zásahů a autenticky dochovaných konstrukcím a prvkům je z památkového hlediska nezbytná kvalitní dokumentace původního stavu, která může upřesnit na základě nových nálezů starší průzkumy. Výše uvedená podmínka vychází ze stávajícího stavu podkladů pro kvalitní vyhodnocení případných stavebních zásahů v exteriéru i interiéru stavby. Rozsah zpracovaného stavebně historického průzkumu je omezený a v řadě detailů neposkytuje potřebné informace (k dispozici bylo pouze schematické zaměření, chybí např. dendrochronologická analýza stropních konstrukcí, podrobná fotodokumentace a dostatečné vyhodnocení archivních pramenů – zejména plánové dokumentace). Pro kvalitní realizaci a zachování památkových hodnot stavby je nezbytné provedení dalších průzkumových prací v průběhu stavební činnosti.

Ad3) U autentických částí zdiva je vzhledem k mimořádnému významu stavby nutné použití tradičního zdícího materiálu, aby nebyl narušen charakter zdiva.

Ad4) + Ad5) Vzhledem k autenticky zachovaným umělecko-řemeslným prvkům může práce provádět pouze osoba s příslušným oprávněním MK ČR.

Ad5) – Ad8) Stávající omítky a povrchové úpravy včetně nátěrů jsou cenným dokladem historického řešení zámku a mají velkou informační hodnotu, proto je nezbytné jejich zachování v co největším rozsahu, který zároveň neohrozí funkci omítky. Důležité je podrobné zdokumentování případných nálezů starších vrstev omítek. Doposavad zpracovaný průzkum se týkal pouze jižního křídla (vstupní hala a větší část 2. N. P.) – viz závazné stanovisko MěÚ Č. Lípa č. j. MUCL/48703/2015. K dalším prostorám, které PD řeší, není žádný průzkum zpracován a lze tedy předpokládat nálezy starších omítkových vrstev či výmalby. V případě takových nálezů je nezbytné návrh upravit tak, aby nedošlo k jejich zničení. Při obnově omítek a jejich barevného pojednání je nutno vycházet z původního materiálového řešení a barevnosti.

Ad9) – Ad12) Pod stávajícími novodobými konstrukcemi nelze vyloučit nálezy starších dlažeb nebo parket, které je nutno zachovat a v případě dobrého stavu druhotně použít. U nových dlažeb a nátěrů dřevěných podlah je nezbytné doložení konkrétních vzorků tak, aby bylo doloženo, že nové prvky jsou vhodné na historické stavby a že jsou v souladu s mimořádnou památkovou hodnotou stavby. Pro prkenné podlahy je nezbytné použití šířky prken obvyklé u historických staveb, použitím užších prken by došlo ke značné degradaci vzhledu dotčených místností.

Ad 13), Ad18) Vzhledem k autenticky zachovaným umělecko-řemeslným prvkům může práce provádět pouze osoba s příslušným oprávněním MK ČR. Doposavad zpracovaný průzkum se týkal pouze jižního křídla – viz závazné stanovisko MěÚ Č. Lípa č. j. MUCL/46316/2015. Soubor zachovaných dveřních výplní náleží mezi nejcenější prvky interiéru objektu a podílí se výrazně na celkovém výrazu místnosti. Kvalitní obnova je tedy prioritou památkové péče.

Ad14) Návrh v PD je pouze orientační, vyjmenované prvky a jejich umístění v interiéru objektu je tedy před realizací nutno upřesnit.

Ad15) Kachlová kamna náleží k velmi cenným a posledním dokladům historického mobiliáře zámku, proto je nezbytné jejich zachování.

Ad16) Vzhledem k autenticky zachovaným uměleckořemeslným prvkům může práce provádět pouze osoba s příslušným oprávněním MK ČR.

Ad17) Dochované keramické dlažby a obklady stěn někdejší koupelny náleží k velmi cenným a posledním dokladům historického řešení interiéru zámku, proto je nezbytné jejich zachování.

Upozornění:

Upozorňujeme, že povinností stavebníka v případě jakýchkoliv zásahů do terénu, podlah a zásypů stropních konstrukcí již v době přípravy stavby je splnit **oznamovací povinnost** vůči Archeologickému ústavu AV ČR v Praze ve smyslu § 22, odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů formou **Oznámení o stavebním či jiném záměru v území s archeologickými nálezy, který může poškodit či zničit archeologické nálezy v jejich původním uložení, tj. v zemi a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický výzkum.** Doporučujeme informovat předem o záměru i oprávněnou organizaci, v tomto případě Vlastivědné muzeum a galerii v České Lípě (Mgr. V. Peša, P. Jenč, V. Novák, tel.: 487 824 145; 605 245 855; 720 636 237), zaslat oprávněné organizaci plánovou dokumentaci a po uzavření dohody informovat o harmonogramu prací.

S pozdravem

Mgr. Miloš Krčmář
ředitel NPÚ, ÚOP v Liberci